

Činnosť Sekcie vodnej turistiky KST, oddielov a klubov od poslednej ÚR /2012/.

Sekcia vodnej turistiky sa oficiálne v neuplnom zložení stretla toho roku viackrát, vždy na svoje náklady. Po traja-štyria, väčšinou Cechlár, Barány, Gacík a Baran a ja, sme boli na rôznych akciách spolu a tak sme čiastočne riešili problematiku aj s ostatnými vodákmi aspoň takto. Bolo to hlavne zapríčinené tým, že pri pridelených finančných prostriedkov na činnosť sekcie na celý rok si to neviem ani dobre predstaviť ako sa máme schádzať /a bolo by treba aspoň 2x do roka/. Raz sme sa neoficiálne a narýchlo stretli aj s p. Poliakom a Žabenským na Donovaloch, kde sme sa radili o postupe pri riešení problematiky MVE a TANAPu. Chceme radšej to minimum finančných prostriedkov použiť na vodácky aktív, kde by sa zišli činovníci vodnej turistiky z celého Slovenska. Plánujeme ho zvolať na začiatok decembra 2012 na Kosodrevinu.

Na stretnutiach sme poslali maily na všetky známe adresy vodáckych klubov na Slovensku s požiadavkou, aby sa ozvali, upresnili adresy a poslali kalendáre svojich akcií na r. 2013. Tým čo maily nemali sme telefonovali, prípadne napísali listy s touto požiadavkou. Zriadili sme veb stránku kajakar.sk, na ktorej si budeme vzájomne uverejňovať najbližšie akcie, zprávy z uskutočnených akcií a rôzne iné informácie. Rozdelili sme si úlohy a dohodli sa, že po návrate odpovedí spracujeme nový aktuálny adresár činovníkov vo vodnej turistike na Slovensku a upresníme aj celoslovenský kalendár všetkých vodáckych akcií na rok 2013. Radi by sme boli, keby sa informácie dostali ku každému záujemcovi. Pracujeme na evidencii cvičiteľov a inštruktorov a snažíme sa zlepšiť komunikáciu medzi vodákmi-turistami na Slovensku, vzájomnú informovanosť a spoluprácu so všetkými, ktorí sa podieľajú na šírení vodnej turistiky na našich riekach. V tejto našej snahe by sme potrebovali pomoc aj od predsedov RR, aby nabádali vodákov vo svojom regióne na užšiu spoluprácu jednak medzi oddielmi ale aj so sekciou VT. Zároveň som všetkých informoval o jednaniach na VV, ÚR i VZ KST, na ktorých som sa doteraz zúčastnil.

Najviac času členovia sekcie strávili pri príprave materiálov na rokovania s MŽP, ako aj na Úradoch životného prostredia v Žiari nad Hronom, Rudno nad Hronom či Lipt. Mikuláš a Lipt. Ján, aj na jednaniach s nimi. Veľkou hrozbou pre vodnú turistiku na Slovensku je totiž prijaté uznesenie vlády z marca r. 2011 o výstavbe malých vodných elektrární /MVE/ na našich riekach. Má sa ich postaviť 368, slovom **tristošesťdesiatosem! Na najkrajších úsekoch našich riek.** Na niektorých riekach je to skoro na každom 3.-5. kilometri! Ak sa tomu nepodarí zabrániť aspoň na tých pekných úsekoch, tak vodní turisti sa budú môcť akurát tak člnkovať na malých jazierkach. Naša krajina stratí nielen na príležitosti pre zahraničných ale aj našich turistov a krajina stratí svoje, zatiaľ krásne čaro po brehoch našich riek Budú spôsobené škody aj na biotópoch a kvalite pitnej vody, lebo sa v tých hrádzach usadia rôzne /aj kontaminované/ kaly. Pri privalových dažďoch sa zanesú naplaveninami a potom pri povodniach vzniknú aj veľké materiálne škody, lebo voda sa preválí naraz po okolí.

Týmto problémom sa intenzívne zaoberáme, rokujeme s ochranármi, ŽP, rybármi aj starostami dotknutých obcí v týchto lokalitách, /lebo im tieto stavby neskôr ostanú na krku/ a hľadáme možnosti ako tomu zabrániť. Podarilo sa nám prostredníctvom televízie 28.6., 26.7., 9.8., 1.9. aj 9.9. dať verejnosti do povedomia túto problematiku. Takisto v rozhlase 26.7. bola relácia o vodnej turistike a jej problémoch. Samozrejme, že sme uverejnili články s touto tematikou aj v novinách a časopisoch /Trend, Pravda, Sme i v novinách pre územné samosprávy. Spracovali sme plagát s mapkou rozmiestnenia MVE na slovenských riekach a popisom ich negatívneho vplyvu na životné prostriede, ktoré sme rozdávali na zrazoch a rôznych vodáckych akciách, na TID-ke aj v obciach, ktorých sa to dotkne. Vyše stovky vodákov bolo na protestnej akcii 1.9. 2012 proti výstavbe MVE v Banskej Bystrici na Hrone. /Správa pre médiá + CD s problematikou MVE na našich riekach je prílohou tejto správy/.

Vodní turisti na Slovensku sú sklamaní z toho, že KST zrušil Komisiu ochrany prírody, ktorá

mohla v tejto veci urobiť oveľa viac, lebo kto iný ak nie turisti vždy bojovali za záchranu prírodných krás a prírody vôbec. Ten negatívny vplyv tejto neuváženej výstavby MVE sa totiž dotkne všetkých občanov žijúcich v blízkosti riek, aj všetkých turistov, bez ohľadu na druh presunových prostriedkov. Takisto sa cítime sklamaní stanoviskom VV KST zaujatom na zasadnutí v L. Mikuláši 25.8.2012 k protestnej akcii vodákov na Hrone

Apelujem na všetkých, ak máte nejaké návrhy, prosíme o pomoc pri riešení tohoto problému. /zoznam schválených MVE najdete na internete./Zatiaľ sa v tomto úsilí najviac angažujú páni Cechlár, Poliak, Baran, Šebest ale vyjadrujú sa k tomu aj iní vodáci, hlavne z povodia Hronu.

Tiež prebiehajú jednania o zonácii TANAPu, zúčastňujeme sa na nich a čiastočne akceptujú naše pripomienky, aby sa celkom nezakazalo splavovanie Belej, Popradu v hornom úseku, či Rieky, ktoré sú v ochrannom pásme TANAPu. Naše pripomienky zapracujú aj do návštevného poriadku. Chceme sa pokúsiť vybaviť ešte možnosť splavovania Prielomu Hornádu v Slovenskom raji aspoň párkrát do roka a aspoň pre obmedzený počet vodných turistov, tak ako to bolo voľakedy. Je to naša najkrajšia rieka a predtým bol jej splav lákadlom aj pre zahraničných vodákov.

Vodákom-turistom z Čiech bohužiaľ nemáme veľa možností čo ponúknuť na spoločné splavovanie a spoluprácu, lebo na naše rieky nemajú možnosť poslať kanoe a kajaky po železnici a my s našou materiálnou základňou, keď už nie sú klubové a oddielové plavidlá, iba súkromné, nie sme schopní im ponúknuť veľa možností. A hlavný problém je nepredvídateľný stav vody na našich riekach v termínoch akcií. Okrem Dunajca, v ktorom je kvôli pltníkom zabezpečený aspoň minimálny prietok.

V posledných rokoch sa dost' rozbieha aj tzv. adrenalínové splavovanie na raftoch a kajakoch po rôznych nebezpečných úžľabinách a kaskádových úsekoch a tiež komerčné akcie na našich riekach. Spomeniem aspoň Oravu, Váh, Hornád či Belú alebo Hron.

Pre istotu doplním aj činnosť vodáckych akcií od začiatku roka:

Tohoročná vod. sezóna sa začala 29.-ho januára 3.-tím zimným splavom Dunajca. Vo februári bol už tradične vodácky ples v Záhorskej Bystrici, na ktorom sa dobre pobavilo skoro 300 ľudí a niektorí už na ďalšie ráno /24 hodín po plese/, splavovali Moravu a Dunaj po lodenice.

V polovici marca bolo tradičné otváranie viacerých riek. Morava, Dunaj, Torysa, Váh a o týždeň neskôr aj Hornád, Hron či Malý Dunaj.

Cez Veľkonočné sviatky bolo tiež viacero akcií na vode a východoslovenskí vodáci splavovali divoké rieky v Grécku /Venetikos, Mileapotamos, Acheron, Agrofiotis, Kalaritikos/, lebo tie tečú iba na jar.

V apríli boli akcie na Hnilci, M.Dunaji, Veľkonočný Hron, Veľkonočné divoké vody Slovenska, Revúca, Starohorský potok, Zázrivka, Varínka, výcvik nováčikov na Ružine a čistenie Prielomu Hornádu spojené so splavovaním. Splavovali tiež Lužnicu v Čechách a Vardar v Macedónii a Grécku.

1.-ho mája boli vodáci na Baťovom kanáli a na Hornáde a potom ďalší víkend splavovali vodáci Belú, Bialku, Bielu, Demänovku, Turiec, Čierny Váh, Váh, Hron a aj na Považí boli akcie. Bol Jarný splav tatranských riek aj WW Challenge days na Belej, splav Popradu, Malého Dunaja i Orientačné preteky na Dunaji. Zo zahraničných riek splavovali Hornú Vltavu v Čechách, Bialku, Bielu v Poľsku a boli aj na plavbe po mori na Valalonge v Benátkach.

Jún začínali vodáci akciami Veľký Hron, Splavom Hornádu pre deti a splavom Oravy. Potom bol Slnovratový splav Popradu, Hornád pre každého, pokračovali Vodáckym turistickým maratónom Bratislava – Komárno, Júnovým splavom Váhu i Hronu z Bujakova do Revíšťského Podzámku a končili na 41.-vom zraze mladých vodných turistov na Dunajci.

Sekcia VT tiež zabezpečila v júni školenie cvičiteľov VT III.tr. na slovinských riekach Soča I Korytnica. Pod vedením metodika sekcie a inštruktorov vyškolila 9 nových cvičiteľov VT.

Letnou školou kanoistiky na Dunajci a letným Dunajcom sa začali júlove vodácke akcie. Súčasne boli vodáci aj na Hrone a na splavovaní Zemplínskych riek. Pokračovali Malým Dunajom pre rodiny s deťmi, Starým Dunajom, Dunajcom s KST Perej Ilava a Splavom vďaka na Hrone. Zo zahraničných riek to boli Vltava a Sázava v Čechách, Kalná – Budapešť, Salza v Rakúsku a bol 56.-ty ročník TID-ky – Medzinárodného splavu po Dunaji.

V júli boli uskutočnené aj dva týždňové turnusy letnej školy kanoistiky na rieke Salza, v Rakúsku, na ktorých naši inštruktori naučili dobre ovládať plavidlá aj na divokej vode viac ako 40 vodákov-turistov.

August strávili vodáci vodách slovinských riek Soča a Korytnica, boli tiež Prázdniny na Dunajci, Splav-spoznávanie slovenských riek, Rodinný splav Malého Dunaja, Pltnícka päťdesiatka na Váhu, Splav dobrej nálady i Plávanie Širavou a záver patril Tatranskému okruhu vodákov na Váhu, Orave, Hrone i Dunajci, ktorý po roku pauzy usporiadali ZVOT Prešov a Veterán kanoe klub a bolo to príjemné zakončenie prázdnin.

Začiatok septembra už tradične patrí Plavbe Veteránov na Hornáde a Granus cupu na Hrone. Tentoraz s nami po Hornáde splavovala aj Slovenská televízia a natáčali na vode z raftu reláciu Televíkend, Počas plavby sme upozornili aj na problémy pri prenášaní lodí okolo MVE Kostol'any nad Hornádom, ktoré nafilmovali naživo v realite. Akcie sa zúčastnilo vyše 70 vodákov od najmenších až po veteránov.

Škoda, že na školenie inštruktorov, ktoré malo začať teraz na jeseň, sa prihlásilo len 7 vodákov, ochotných sa obetovať v prospech ďalších začínajúcich vodákov.

Ešte nás do konca sezóny čaká minimálne 10 akcií na vodách + jedna na Alpských riekach.

Toto všetko zabezpečujú inštruktori v oddieloch a kluboch turistiky ale aj s licenciou a živnostensky. Musí to byť tak, lebo pri tejto činnosti sa môže stať nehoda, keďže je to nebezpečné či už z titulu charakteru riečiska, stavu vody, počasia či niečoho iného a niekto musí niesť zodpovednosť za zverenú osobu a voliť trasu a zloženie kolektívu primerane. Inštruktori a cvičitelia, na vyškolenie ktorých má Klub slovenských turistov akreditáciu to vedia a majú právnu zodpovednosť. Na škodu veci je však to, že nemáme finančné prostriedky na to aby sme ich rady rozširovali alebo pre nich robili semináre a doškolenie v primeranom rozsahu. Tu by mohlo MŠ, pod ktoré KST a šport patrí, zvýšiť podporu v oveľa väčšej miere ako doteraz

Čo najviac brzdí masovejší rozmach vodnej turistiky je práve situácia v TJ, kluboch a odboroch, či v krúžkoch a na školách a univerzitách, lebo je tu nedostatočná až skoro žiadna, hlavne finančná podpora. A pritom náročnosťou na materiálne vybavenie, prepravu lodí a počet cvičiteľov je určite najnákladnejšou formou turistiky.

K brzde rozvoja vodnej turistiky na Slovensku možno pridať ešte:

- nemožnosť prepravy plavidiel po železnici. Je už úplne zrušená preprava na rozdiel od ČR. Tam totiž popri každej rieke, na ktorej sa splavuje a vedľa ktorej vedie železnica, je vo vlakoch zaradený vozeň na prepravu plavidiel.
- prístup k vode na začiatku a na konci splavovania je cez súkromné pozemky. Tu by mohli pomôcť samosprávy a vyčleniť na vhodných miestach aspoň cestičku na prenesenie plavidla od cesty a k ceste.
- verejné táboriska pri vodných tokoch sú v minimálnom počte a úboho vybavené. V Rakúsku, Slovinsku, Taliansku či inde v zahraničí je to neporovnateľne lepšie. U nás sa ako-tak dá kempovať v Č. Kláštore na Dunajci, Borovej sieti na Váhu, na Orave pod Dolným Kubínom v Gaceli a pod B.Bystricou na Hrone. Bolo by potrebné obnoviť niektoré na Poprade, Kysuci, Hornáde aj inde. Na hornom Hrone je to skoro nemožné a na dolných úsekoch Hronu a Váhu je to zase menej zaujímavé pre pomalý tok a množstvo vodných diel.
- vodné diela, malé vodné elektrárne a rôzne stavby zase dramaticky sťažujú plavby po našich tokoch, lebo sa stavajú bez toho aby si vyžiadala legislatíva aj vyjadrenia vodákov. V zahraničí a hlavne v Čechách je automaticky vybudovaný aj určitý priestor cez ktorý sa môžu vodáci

splaviť alebo aspoň spustiť plavidlo jednoduchším spôsobom bez prenášania. V tomto smere by bola potrebná pomoc našej legislatívy.

- literatúra a propagácia sa tiež vytratila skoro celkom. V minulosti vychádzali brožúrky, v ktorých boli zjednodušené návody na ovládanie plavidla, pohyb na vode, či oprava a mohli si aj neorganizovaní skúsiť splavy na jednoduchých riekach. Dnes toto chýba a propagácie, ktorými sme lákali zahraničných vodákov na Slovensko, vymizli tiež. Výnimkou je Hron, o ktorom vydavateľstvo ENIGMA, zásluhou vodáka Vlada Prieložníka, vydalo vynikajúco spracovaného sprievodcu s podrobným popisom od prameňa po ústie s listami máp, kilometrážou, popisom pozoruhodnosti či nebezpečných miest, služieb ap.
- odstraňovanie prekážok v riečisku, ktoré by mal zabezpečiť správca toku, hlavne po povodniach a víchriciach – robí to dosť neskoro-, tiež odrádza od splavovania a hlavne je nebezpečné.
- ďalšou nelogickou raritou u nás je zákaz splavovania v NP. V iných krajinách možno niektoré kaňony v národných parkoch prejsť iba plavidlom- u nás je zákaz! Napr. v Slovenskom raji v prielome Hornádu cyklisti s naolejovanými bicyklami môžu prejsť a vodáci s čistými plavidlami nie! Nie je to irónia? Pritom tento úsek je najkrajší na Slovensku!

Samozrejme, že táto problematika je na dlhú rozpravu a chcelo by to zaoberať sa tým za účasti kompetentných možno na viacerých úrovniach ale na začiatok to stačí. Ak to bude vzhľadom na zloženie účastníkov vhodné, rád o tom pohovorím viac. Splavujem rieky už 50 rokov, viedol som rôzne expedičné akcie od Kaukazu až po Benelux, splavil som skoro všetky rieky na Slovensku, v Čechách, Rumunsku, Ukrajine či v bývalej Juhoslávii a samozrejme aj niektoré v Poľsku, Maďarsku, Nemecku i v Rakúsku a v posledných rokoch v Slovinsku. A ešte aj teraz rád splavujem čo ešte pri mojom veku zvládam. Za sezónu aj 20 akcií ešte stihnem.

Š o f f a Jozef
predseda Sekcie vodnej turistiky